

Мишљење о процени ризика корупције у одредбама Нацрта закона о заштити потрошача

Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација припремило је Нацрт закона о заштити потрошача (у даљем тексту: Нацрт закона) који се налази на јавној расправи од 27. септембра до 27. октобра 2013. године.

I Општа процена ризика корупције

Предмет Нацрта закона су основна права потрошача, услови и средства заштите потрошача, оснивање и надлежности Центра за решавање потрошачких спорова, права и обавезе удружења и савеза чија је област деловања остваривање циљева заштите потрошача, успостављање система вансудског решавања потрошачких спорова, као и права и обавезе државних органа у области заштите потрошача.

Нацрт закона у тренутку јавне расправе не садржи образложење (које је обавезни саставни део Нацрта), што је отежало утврђивање циља закона и разјашњење неких законских решења.

Нацртом закона није јасно дефинисан циљ, а у одсуству образложења Нацрта закона тешко га је одредити. Из одредаба Нацрта закона може се закључити да је циљ унапређење заштите потрошача и јачање институционалног оквира за заштиту потрошача. Међутим, одредбе Нацрта закона које регулишу надлежности државних органа који су носиоци заштите потрошача садрже бројне недостатке који могу угрозити остваривање прокламованих циљева. Надлежности појединих институција које су носиоци заштите потрошача се делимично подударају (нпр. Министарство и Центар за решавање потрошачких спорова су надлежни за спровођење едукација, информисања, саветовања и подизања свести потрошача о њиховим правима, као и за подстицање доношења кодекса понашања).

Као једна од најважнијих новина Нацрта закона наведено је оснивање Центра за решавање потрошачких спорова. Бројни ризици корупције у одредбама које регулишу оснивање Центра могу довести у питање примену закона и ефикасну заштиту права потрошача. Одредбе које се односе на оснивање Центра садрже бројне контрадикторности. Конкретно, Центар се оснива као самостални правни субјект који је персонално, функционално и финансијски независан од других државних органа, као и осталих лица која остварују циљеве у области заштите потрошача, док се са друге стране предвиђа да се Центар финансира из буџета Републике Србије, а на статут Центра сагласност даје Влада, затим, предвиђа се да је Центар надлежан и да спроводи и да надгледа вансудско решавање потрошачких спорова. Поред тога, одређене одредбе о раду Центра су непрецизне (средства потрошачког подручја Центра се могу користити као додатна подршка удружењима и савезима, али нису одређени критеријуми и услови за коришћење ових средстава; Центар сачињава листу тела за вансудско решавање потрошачких спорова која испуњавају прописане услове, а да ти услови заправо нису прописани, итд.).

Нацртом закона је предвиђено да ће се одређена питања ближе регулисати подзаконским актима, иако би их, по нашем мишљењу, требало уредити законским одредбама. Између осталог, прописано је да министар ближе прописује услове за вршење уписа у Евиденцију и њену садржину, као и да ближе уређује услове за вансудско решавање потрошачких спорова, а нарочито правила и критеријуме за рад тела за вансудско решавање потрошачких спорова.

Нацртом закона позива се на усклађеност са другим прописима, иако поједине његове одредбе нису у складу са важећим законима (нпр. предвиђено је да се на оснивање и рад Центра примењују прописи којима се уређује оснивање и рад јавних агенција, али одредбе које се односе на финансирање Центра нису у складу са Законом о јавним агенцијама).

Нацрт закона садржи ризик корупције који се огледа у употреби различитих термина за исте ствари (нпр. предлог за вансудско решавање потрошачког спора и затев за покретање поступка, образац за одустанак од уговора и изјава о одустанку од уговора), што може довести до тога да се одредбе Нацрта закона тумаче на различит начин.

II Процена ризика корупција у појединим одредбама Нацрта закона

У овом делу Мишљења налази се приказ ризика корупције у појединим одредбама Нацрта закона које се односе на Стратегију и институционални оквир за заштиту потрошача; потрошачке приговоре и вансудско решавање потрошачких спорова, као и заштиту колективних интереса потрошача.

Одредбе о Стратегији и институционалном оквиру за заштиту потрошача

Члан 129.

Одредбе овог члана односе се на носиоце заштите потрошача. Ставом 1, између осталог, предвиђено је да се међу носиоцима заштите налазе и друга министарства *и регулаторна тела која имају посредне или непосредне надлежности у области заштите потрошача*. Према нашој оцени, овом одредбом није довољно јасно одређено који ће се све субјекти сматрати носиоцима заштите потрошача. Препорука је да се или такстативно наведу, или прецизније одреде *регулаторна тела која имају посредне или непосредне надлежности у области заштите потрошача*.

Члан 133.

Овим чланом Нацрта закона уређује се састав Националног савета за заштиту потрошача. Ставом 3. је прописано да чланове Националног савета из реда удружења и савеза предлаже Скупштина удружења и савеза удружења за заштиту потрошача из члана 147. овог закона, у року од 30 дана *од дана приспећа захтева*. Међутим, одредбама Нацрта закона није прецизирано о каквом се захтеву ради, нити ко је његов подносилац. Препорука је да се ова одредба допуни на тај начин што ће бити јасно наведено о каквом се захтеву ради и ко је подносилац захтева.

Члан 134.

Овај члан односи се на оснивање Центра за решавање потрошачких спорова, што представља једну од најзначајнијих новина Нацрта закона. Ставом 3. прописано је да се *Центар финансира из буџета Републике Србије*. Са друге стране, ставом 5. овог члана предвиђено је да се на оснивање и рад Центра *примењују прописи којима се уређује оснивање и рад јавних агенција*, док је у члану 137. став 1. Нацрта закона наведено да се у оквиру Центра успоставља посебан потрошачки подрачун на који се издвајају средства која Центар оствари *спровођењем активности које се не финансирају из буџета*. Имајући у виду одредбу члана 137. став 1. Нацрта закона, као и чињеницу да је чланом 6. Закона о јавним агенцијама предвиђено да се јавна агенција финансира из цене коју плаћају корисници услуга, поклоне (донација) прилога покровитеља (спонзорстава), буџета Републике Србије и других прилога и прихода које оствари према закону, сматрамо да је одредбу става 3. овог члана потребно или брисати, или допунити у

складу са наведеним.

Члан 135.

Овим чланом уређене су надлежности Центра за решавање потрошачких спорова. Ставом 1. тачка 3. прописано је да Центар *спроводи вансудско решавање потрошачких спорова у складу са овим законом и прописима којима се регулише вансудско решавање спорова*, док је, са друге стране, ставом 1. тачка 4. овог члана, предвиђено да Центар *надгледа и развија вансудско решавање потрошачких спорова у складу са овим законом и доставља Министарству извештаје о раду тела за вансудско решавање спорова*. С обзиром да из одредаба Нацрта закона које се односе на вансудско решавање спорова (чл. 150-156) не произилази да Центар и *спроводи и надгледа и развија* вансудско решавање потрошачких спорова, сматрамо да је овде потребно јасно навести која су овлашћења Центра у овој области.

Став 2. овог члана предвиђа да ће у *обављању активности у оквиру својих надлежности, Центар давати приоритет питањима чије је решавање од највећег значаја за остваривање колективних интереса потрошача*. Сматрамо да је ова одредба веома уопштена и да оставља доста простора за различита тумачења, па је препорука да се она измени на тај начин што ће прецизније бити одређено како ће Центар обављати своје активности, или да се брише.

Члан 137.

Одредбе овог члана односе се на потрошачки подрачун Центра. Ставом 2. прописано је да се средства потрошачког подрачуна могу користити за унапређење рада Центра и као додатна подршка удружењима и савезима уписаним у Евиденцију удружења и савеза, за реализацију њихових активности, укључујући нарочито давање информација и правних савета потрошачима, решавање потрошачких приговора, пружање правне помоћи потрошачима у вансудском и судском решавању потрошачких спорова, покретање поступака за заштиту колективних интереса потрошача ради остваривања накнаде штете због кршења колективног интереса потрошача, у складу са овим законом. Међутим, одредбама Нацрта закона нису одређени критеријуми и услови за коришћење ових средства као *додатне подршке удружењима и савезима уписаним у Евиденцију удружења и савеза, за реализацију њихових активности*, што представља ризик корупције. Препорука је да се Нацртом закона јасно уреде критеријуми и услови за коришћење средстава потрошачког подрачуна за подршку удружењима и савезима, или да се упуте на одредбе другог прописа којим су ова питања уређена.

Члан 138.

Овим чланом уређују се активности органа аутономне покрајине и локалне самоуправе, које се предузимају у циљу унапређења заштите потрошача. Ставом 1. тачка 2. прописано је да органи аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе *подржавају активности удружења и савеза, а нарочито у погледу обезбеђивања одговарајућих просторија и осталих неопходних услова за рад*. Слично као код претходног члана, овде нису дефинисани критеријуми и услови за пружање подршке активностима удружења и савеза од стране органа аутономне покрајине и локалне самоуправе. Имајући у виду наведено, препорука је да се Нацртом закона јасно уреде критеријуми и услови за пружање подршке активностима удружења и савеза од стране органа аутономне покрајине и локалне самоуправе, или да се упуте на одредбе другог прописа којим су ова питања уређена.

Члан 139.

Овим чланом прописани су услови које треба да испуњавају удружења и савези који су основани у складу са законом којим се уређују оснивање и правни положај удружења, како би се сматрали

удружењима и савезима у смислу овог закона. Између осталог, у тачкама 1. и 2. става 1. наведени су следећи услови: *да им је област остваривања циљева удружења, односно савеза заштита потрошача и да су непрофитна и независна удружења, односно савези, нарочито у односу на трговце и политичке странке.* По нашем мишљењу, наведене формулације нису довољно прецизне и остављају простор за различита тумачења, што представља ризик корупције. Ово је поготово значајно с обзиром на чињеницу да ће само удружења и савези који исуњавају услове наведене у овом члану, као и у члановима 140, 141. и 144, бити уписани у Евиденцију и моћи да остварују права из члана 145. Нацрта закона. Имајући у виду наведено, препорука је да се додатно прецизирају услови наведени у тачкама 1. и 2. става 1. овог члана.

Члан 140.

Овај члан односи се на финансирање удружења и савеза. Предвиђено је да удружења, односно савези не смеју да примају средства, укључујући сваки облик донација и бесповратне помоћи, *од физичких и правних лица с којима постоји или би могао да постоји сукоб интереса, а нарочито од трговаца или удружења трговаца,* осим у случајевима пружања услуга уз накнаду (обука и сл.) у складу са законом и статутом удружења, односно савеза. Сматрамо да је наведена одредба нејасна и да садржи ризик корупције, пре свега због тога што није одређено шта се сматра сукобом интереса, у смислу Нацрта закона. Препорука је да се Нацртом закона предвиди шта представља сукоб интереса, како би се избегло различито тумачење ове одредбе.

Члан 143.

Одредбама овог члана уређује се поступак уписа удружења и савеза у Евиденцију. Ставом 4. прописано је да министар *ближе прописује услове за вршење уписа у Евиденцију, садржину и начин вођења Евиденције, као и садржину пријаве неопходне за упис.* По нашој оцени, сва питања која се односе на услове за вршење уписа у Евиденцију и садржину Евиденције треба уредити Нацртом закона. У том смислу, препорука је да се наведена одредба измени на тај начин што ће министру бити дато овлашћење да ближе пропише начин вођења Евиденције и садржину пријаве неопходне за упис, а да се, с друге стране, Нацртом закона уреде сва питања везана за услове за вршење уписа у Евиденцију и садржину Евиденције.

Члан 144.

Одредбе овог члана односе се на додатне услове за упис удружења и савеза у Евиденцију. Пре свега, указујемо да је ставом 1. тачка 1, као посебан услов предвиђено да је удружење или савез *у области заштите потрошача било активно најмање годину дана, док је у ставу 1. тачка 3. наведено да је потребно да удружење или савез достави извештај Министарству о спроведеним активностима и постигнутим резултатима у области заштите потрошача, укључујући и пратећи финансијски извештај, чиме се потврђује искуство у овој области у периоду од најмање годину дана.* Имајући у виду садржај наведених услова, сматрамо да би било целисходно брисати услов наведен у ставу 1. тачка 1.

Ставом 3. прописано је да је приликом утврђивања испуњености услова за упис у Евиденцију, Министарство *дужно да затражи мишљење Скупштине удружења и савеза из члана 147. овог закона.* Међутим, Нацртом закона није одређено какво је дејство мишљења Скупштине удружења и савеза у овој ситуацији, односно да ли је оно обавезујуће за Министарство, или није. С обзиром на наведено, препорука је да се ова одредба допуни на тај начин што ће бити појашњено какво је дејство мишљења Скупштине удружења.

Ставом 4. предвиђено је да Скупштина своје мишљење доставља Министарству у року од 30 дана *од дана када је Министарство затражило то мишљење.* По нашем мишљењу, потребно је

изменити наведену одредбу и прописати да Скупштина своје мишљење доставља у року од 30 дана од дана достављања захтева Министарства. Наиме, постојећа одредба у Нацрту закона би у пракси могла довести до ситуација да Скупштини, услед закаснелог достављања захтева, не буде остављено довољно времена за израду мишљења.

У ставу 6. овог члана наведено је да приликом утврђивања испуњености услова за упис у Евиденцију, Министарство *може да затражи и мишљење Националног савета*. По нашем мишљењу, наведена одредба је недовољно прецизна и оставља простор за различита тумачења. Наиме, овде је нејасно у којим ситуацијама ће Министарство затражити мишљење Националног савета, као и да ли је мишљење Националног савета обавезујуће за Министарство, или није. С обзиром на наведено, препорука је да се ова одредба допуни на тај начин што ће бити прецизније одређено у којим ситуацијама ће Министарство затражити мишљење Националног савета, као и какво је дејство тог мишљења.

Члан 145.

Овај члан односи се на права евидентираних удружења и савеза, међу којима су: право да буду финансирани *путем јавних позива* Министарства и Центра, право на учешће у раду државних органа који имају надлежности у области заштите потрошача (комисија, радне групе и сл.), као и представљање интереса потрошача пред овим органима. Као што је већ наведено, сматрамо да би питања финансирања удружења и савеза морала бити прецизно уређена Нацртом закона.

Члан 146.

Овим чланом уређује се брисање из Евиденције. Ставом 1. тачка 2. прописано је да се удружење или савез брише из Евиденције ако *учини тежу повреду овог закона*. Међутим, у Нацрту закона се не наводи шта се сматра *тежом повредом овог закона*. Имајући у виду наведено, препорука је да се ова одредба допуни на тај начин што ће се или таксативно навести, или прецизније одредити, које се повреде сматрају *тежим повредама овог закона*.

У ставу 2. наведено је да о брисању из Евиденције одлучује Министарство, које је приликом утврђивања испуњености услова за брисање из евиденције *дужно да затражи мишљење Скупштине удружења и савеза*. Међутим, слично као и код члана 144, Нацртом закона није одређено какво је дејство мишљења Скупштине удружења и савеза у овој ситуацији, односно да ли је оно обавезујуће за Министарство, или није. С обзиром на наведено, препорука је да се ова одредба допуни на тај начин што ће бити појашњено какво је дејство мишљења Скупштине удружења.

Ставом 3. прописано је да Скупштина доставља своје мишљење у року од 30 дана од дана када је Министарство затражило то мишљење. По нашем мишљењу, потребно је изменити наведену одредбу и прописати да Скупштина своје мишљење доставља у року од 30 дана од дана достављања захтева Министарства. Наиме, постојећа одредба у Нацрту закона би у пракси могла довести до ситуација да Скупштини, услед закаснелог достављања захтева, не буде остављено довољно времена за израду мишљења.

Ставом 5. предвиђено је да приликом утврђивања испуњености услова за брисање из Евиденције, *Министарство може да затражи и мишљење Националног савета*. По нашем мишљењу, наведена одредба је недовољно прецизна и оставља простор за различита тумачења. Наиме, овде је нејасно у којим ситуацијама ће Министарство затражити мишљење Националног савета, као и да ли је мишљење Националног савета обавезујуће за Министарство, или није. С обзиром на наведено, препорука је да се ова одредба допуни на тај начин што ће бити

прецизније одређено у којим ситуацијама ће Министарство затражити мишљење Националног савета, као и какво је дејство тог мишљења.

Одредбе о потрошачким приговорима и вансудском решавању потрошачких спорова

Члан 148.

Одредбе овог члана односе се на Национални регистар потрошачких приговора. Ставом 2. предвиђено је да су сви носиоци заштите потрошача дужни да редовно, *у одговарајућем облику и на одговарајући начин*, достављају Центру податке у вези са поступањем по потрошачким приговорима. Иако се овом одредбом указује да постоји *одговарајући облик* и *одговарајући начин* достављања података Центру, одредбама Нацрта закона ово питање није регулисано. Препорука је да се наведена одредба прецизира, како не би долазило до њеног различитог тумачења, и да се наведе у ком облику и на који начин носиоци заштите потрошача достављају податке Центру.

Члан 150.

Овим чланом уређује се вансудско решавање потрошачких спорова. Ставом 2. прописано је да ће министар ближе уредити услове за вансудско решавање потрошачких спорова, а нарочито правила и критеријуме за рад тела за вансудско решавање потрошачких спорова и образац захтева за покретање поступка вансудског решавања спорова, како би се обезбедило да процес решавања спорова потрошача буде независан, непристрасан, транспарентан, делотворан, брз и правичан.

Сматрамо да наведена одредба садржи ризик корупције, јер услове за вансудско решавање потрошачких спорова, као и правила и критеријуме за рад тела за вансудско решавање потрошачких спорова, треба уредити законом, а не подзаконским актом министра. У том смислу, препорука је да се ова одредба измени на тај начин што ће министру бити дато овлашћење да *ближе уреди* једино образац захтева за покретање поступка вансудског решавања спорова, а да се, с друге стране, Нацртом закона регулишу сва питања везана за услове за вансудско решавање потрошачких спорова и правила и критеријуме за рад тела за вансудско решавање потрошачких спорова.

Члан 151.

Овај члан односи се на тела за вансудско решавање потрошачких спорова. Ставом 1. предвиђено је да Центар сачињава листу тела за вансудско решавање потрошачких спорова која *испуњавају услове* прописане одредбама члана 150. став 2. и члана 155. овог закона.

Наведена одредба садржи ризик корупције, јер упућује на *услове* прописане чланом 150. став 2, а да ти услови заправо нису прописани, с обзиром да је чланом 150. став 2. Нацрта закона министру дато овлашћење да их уреди.

Поред тога, наведеном одредбом упућује се на услове из члана 155. овог закона, иако одредбама тог члана нису прописани услови, већ дужности тела за вансудско решавање спорова да обезбеде одређене стандарде за лица, посреднике (медијаторе) и/или арбитре, који учествују у вансудском решавању потрошачких спорова. С обзиром на све наведено, препорука је да се услови за вансудско решавање спорова уреде законом.

Ставом 3. предвиђена је дужност тела надлежних за вансудско решавање потрошачких спорова да јавно објаве и доставе Центру извештај који садржи податке о примљеним захтевима за покретање спора, покренутим и окончаним споровима, уоченим значајним проблемима *и слично*. Препорука је да се питање садржине извештаја уреди на тај начин што ће исцрпно бити

наведени сви подаци које треба да садржи извештај, а да се формулација *и слично* брише, како би се избегло различито тумачење ове одредбе.

Ставом 4. прописано је да ће тела за вансудско решавање потрошачких спорова бити брисана са листе тела за вансудско решавање спорова уколико *престану да испуњавају прописане услове* и јавно не објаве и не доставе извештај. Подсећамо да у постојећем тексту Нацрта закона нису прописани услови, тако да неиспуњавање прописаних услова, уколико не дође до одговарајућих измена, не може бити основ за брисање са листе тела за вансудско решавање потрошачких спорова.

Члан 152.

Одредбе овог члана односе се на поступак вансудског решавања спорова. Ставом 1. предвиђено је да се поступак вансудског решавања потрошачког спора покреће *прихватањем предлога за вансудско решавање потрошачког спора* од стране трговца, на основу предлога потрошача, односно удружења или савеза, док је ставом 2. прописано да је приликом подношења *захтева за покретање поступка* вансудског решавања спорова, потрошач у обавези да користи образац захтева за покретање поступка вансудског решавања спора.

Наведене одредбе садрже ризик корупције, с обзиром да се различити изрази користе за исти појам. Наиме, у ставу 1. користи се израз *предлог за вансудско решавање потрошачког спора*, а у ставу 2. *захтев за покретање поступка вансудског решавања спора*. Сматрамо да је неопходно ускладити терминологију, како би се избегла различита тумачења ових одредаба Нацрта закона.

Члан 155.

Овим чланом предвиђено је да су тела за вансудско решавање потрошачких спорова дужна да обезбеде одређене стандарде у погледу лица, посредника (медијатора) и/или арбитра, који учествују у вансудском решавању порошачких спорова.

Наведена одредба садржи ризике корупције, јер су прописани стандарди недовољно прецизни и могу се различито тумачити приликом процене да ли су их тела за вансудско решавање спорова заиста обезбедила. Као што је наведено, Центар приликом сачињавања листе тела за вансудско решавање потрошачких спорова посебно цени да ли су испуњени услови из овог члана Нацрта закона.

Ставом 1. тачка 5. предвиђено је да лица без непотребног одлагања треба да обавесте тело за вансудско решавање спорова око свих околности које би могле да утичу на њихову независност или да буду узрок *сукоба интереса* са било којом од страна у спору у чијем решавању учествују. Наведена одредба садржи ризик корупције, јер у Нацрту закона није дефинисано шта се сматра сукобом интереса. Препорука је да се Нацртом закона предвиди шта представља сукоб интереса, како би се избегло различито тумачење ове одредбе.

Члан 156.

Овим чланом уређује се развој електронске платформе за решавање потрошачких спорова. Ставом 2. предвиђено је да је Центар одговоран за функционисање, одржавање, финансирање и безбедност података из платформе, док је ставом 3. прописано да министар ближе уређује функционисање, одржавање, финансирање и безбедност података из платформе.

Одредба става 3. садржи ризик корупције, с обзиром да се њоме и одредбом члана 172. Нацрта закона онемогућава да Центар врши једну од надлежности која је утврђена Нацртом закона. Наиме, одредбама Нацрта закона предвиђено је да је једна од надлежности Центра, као

самосталног правног субјекта, да развија и управља електронском платформом за решавање потрошачких спорова, док је, с друге стране, овом одредбом министру дато овлашћење да својим подзаконским актом, чије се доношење одлаже све до 2016. године, уреди функционисање, одржавање, финансирање и безбедност података из платформе. Имајући у виду наведено, препорука је да се функционисање, одржавање, финансирање и безбедност података из платформе детаљније уреди Нацртом закона.

Одредбе о заштити колективних интереса потрошача

Члан 158.

Овај члан односи се на лица овлашћена за подношење тужбе за заштиту колективних интереса потрошача. Ставом 3. прописано је да се листа лица овлашћених да поднесу тужбу за заштиту колективних интереса потрошача јавно објављује на званичној Интернет страници Министарства, као и да се свака промена на овој листи мора објавити у *најкраћем року*. Наведена одредба садржи ризик корупције, јер није предвиђен рок у коме се промене на листи објављују. Препорука је да се предвиди рок за објављивање промена, како би се избегло различито тумачење ове одредбе.

Члан 159.

Одредбама овог члана уређује се садржај тужбеног захтева. Ставом 1. тачка 2. предвиђено је да у поступку по тужбеном захтеву подносилац тужбе може да захтева да надлежни суд изрекне трговцу *и друге мере* у циљу престанка кршења одредаба овог закона и других прописа којима се штите права потрошача. Наведена одредба садржи ризик корупције, јер није наведено које су то *друге мере* које надлежни суд може изрећи по захтеву подносиоца тужбе. Препорука је да се наведу све мере које се могу захтевати у циљу престанка кршења одредаба овог Нацрта закона и других прописа којима се штите права потрошача.

Ставом 2. прописано је да суд може да одреди да се део досуђене одштете уплати на потрошачки подрачун Центра, у случају када је тужилац удружење или савез уписано у Евиденцију. Сматрамо да овако формулисана одредба садржи ризик корупције, јер није одређено у којим ситуацијама ће суд поступити на предвиђени начин. На тај начин може се створити неизвесност око поступања суда у појединачним случајевима. Препорука је да се одредбама Нацрта закона одреди у којим случајевима ће суд поступити на предвиђени начин, или да се пропише да ће суд у наведеној ситуацији увек одредити да се део досуђене одштете уплати на потрошачки подрачун центра.

Члан 162.

Овај члан уређује терет доказивања. Предвиђено је да суд може да одлучи да терет доказивања истинитости одређених чињеница из тужбеног захтева носе лица из члана 157. став 3. овог Нацрта закона (индивидуални трговац или група трговаца, коморска или интересна удружења трговаца). Наведена одредба садржи ризик корупције, јер је обрнути терет доказивања предвиђен као могућност и на тај начин створена неизвесност око поступања суда у сваком конкретном случају. Препорука је да се наведена одредба измени на тај начин што ће се тачно навести ко сноси терет доказивања, односно у којим ситуацијама тај терет снове лица из члана 157. став 3 Нацрта закона.

Прелазне и завршне одредбе

Члан 172.

Одредбом овог члана предвиђено је да ће подзаконски акти који се доносе на основу овлашћења из овог закона бити донети у року од шест месеци од дана ступања на снагу закона, осим подзаконског акта из члана 156. Нацрта закона, чије се доношење одлаже до 2016. године. Препорука је да се предлози подзаконских акта припреме истовремено са Нацртом закона, како би се отклонио ризик корупције да се усвојени закон не може примењивати без подзаконских аката.

III Закључак

Нацрт закона садржи бројне ризике корупције у деловима који се односе на Стратегију и институционални оквир, потрошачке приговоре и вансудско решавање потрошачких спорова, заштиту колективних интереса потрошача, као и у прелазним и завршним одредбама.

Ризици корупције тичу се употребе недовољно прецизних формулација, нејасних овлашћења, недостатка јасно и прецизно прописаних критеријума и услова за подршку удружењима и савезима за заштиту потрошача и упис ових удружења и савеза у Евиденцију, неуједначене терминологије, итд. Такође, Нацртом закона је предвиђено да ће се одређена питања, која би по нашем мишљењу требало уредити законским одредбама, ближе регулисати подзаконским актима.

Основни проблеми Нацрта закона су нејасне надлежности носилаца заштите потрошача, посебно Центра за решавање потрошачких спорова, и непрецизне одредбе које се односе на вансудско решавање спорова и услове за рад тела за вансудско решавање спорова. Препорука Агенције је да се прецизирају одредбе које се односе на надлежности и рад институција које су носиоци заштите потрошача, као и одредбе које се односе на вансудско решавање потрошачких спорова и услове за рад тела за вансудско решавање спорова. Отклањање идентификованих ризика корупције из Нацрта закона допринело би ефикаснијем поступању носилаца заштите потрошача и јачању институционалног оквира у овој области. У супротном, уколико наведени ризици корупције не буду отклоњени, постоји опасност да основни циљеви Нацрта закона, који се односе на унапређење заштите права потрошача и јачање институционалног оквира заштите потрошача, неће бити остварени.